

Fiskimaðurin gerst taparin

-verða fiskivinnuuppskotini hjá landsstýrinum samtykt - hesi uppskot loysa ongan trupulleika hjá fiskivinnuni sigur Føroya Fiskimannafelag í einum skrivi tað hevur sent landsstýrinum

Føroya Fiskimannafelag hevur sent eitt mótmæli til landsstýrið, har tað sigur seg ikki kunna góðtaka ta manngongd, sum "viðgerðin" av fiskivinnuuppskotunum hevur fingið.

-Bæði í stríð við lyfti frá lögmanni og landsstýrismanni í fiskivinnu-
málum hevur fiskivinnan verið hildin fullkomuliga uttanfyri hesa viðgerð sigur felagið í skrivinum til landsstýrið.

Viðvíkjandi ætlaðu uppskotunum viðv. fiskivinnuni.

Felagsstjórnin í Føroya Fiskimannafelag hevur á fundi í dag viðgjørt tey uppskot, sum landsstýrið hevur sent. Fiskivinnuráðnum at taka støðu til.

Í hesum sambandi vilja vit fyrst og fremst mótmæla ta manngongd, sum landsstýrið hevur nýtt í síni "viðgerð" av hesum málum. Bæði í stríð við lyfti frá lögmanni og landsstýrismanni í fiskivinnu-
málum hevur fiskivinnan verið hildin fullkomuliga uttanfyri hesa viðgerð. At ikki kann roknað við tí, sum menn lova, er sin sak. Verri er tó, at henda viðgerð er beinleiðis í stríð við lógina um Fiskivinnuráð, sum er undirskrivað av somu monnum. Fiskivinnuráðið og harvið vinnan eru hildin fyrri tað turra spott, tað ráðið nýstæðni eftir at landsstýrið hevur avgreitt málini fáa nakrar fáar dagar at viðgera framtíðarviðurskiptini hjá vinnuni.

Vit vilja eisini mótmæla, at landsstýrið ætlar at øll hesi mál skulu avgreiddast á tingi nú áðrenn ólavsøku. T.v.s. at tingið fer litið meira enn eina viku at avgreiða ein slíkan hóp av stórum og viftfevandi málum. So mikið kenna vit til tingviðgerð, at vit vita, at her verður ikki talan um nakra rættuliga viðgerð.

Og uppskotini, sum tey fyriliggja nú eru sanniliga ikki í einum slíkum standi, at tey bert kunnu avgreiddast í ein skund. Tað er t.d. einki gjørt fyrri at kanna, hvørjar avleiðingar uppskotini fara at fáa, og umboð fyrri vinnuna eru so ikki eftirspurd. Her mátti landsstýri og lögting lært av royndum við lógini um upphæggjargarstuðul, har langt aftaná samtyktina eftir funnið fram til, at sam-

tyktar vóru avleiðingar, sum als ikki vóru ætlaðar.

Vit kunnu heldur ikki góðkenna undanfærslurnar hjá varalögmanni og landsstýrismanni í fiskivinnu-
málum, at verða lögirnar ikki samtyktar nú, so er vandi fyrri, at tær als ikki verða samtyktar yvirhøvur. Hetta er sanniliga ein margháttlig umbering. Um samgongumenn veruliga trúgva uppá, at hesi uppskot fara at gagna fiskivinnuni og samfelagnum, hvat er so at ræðast? Munnu menn ræðast, at um uppskotini veruliga fáa eina viðgerð, so fer at koma undan kavi, hvussu skaðilig hesi uppskot veruliga eru.

Samantumtikið kann sigast, at framferðin higartil hjá samgonguni í hesum málum hevur verið litið virðilig og tey lúsa av einum "vi alene vide" holdningi, sum tað avgjort ikki er dekingur fyrri, og skal eisini seinni verða vist á hetta.

Alment um uppskotini

Tað, sum fyrst og fremst eyðkennir hesi uppskot er, at fiskivinnan fullkomiliga skal stýrast úr Tinganesi. Bert í uppskotinum um ráfiskabýti er heilar 8 ferðir sett, at landsstýrið avger. Afturat hesum koma reglurnar um iskoyti til flakavirki, har landsstýrið beinleiðis skal stýra framleiðsluni við bonusskipan.

Samstundis skulu tær avgerðir, sum vinnufelagini hava verið við til at tikið, leggjast til landsstýrið/fiskivinnunevnd.

Vit vilja mótmæla hesum ætlanum. Vit hava onga grund til at halda, at eitt-hvørt landsstýrið er betur fjørt fyrri at stýra enn vinnan sjálf.

Tað er alment kent, at landsstýrið framanundan hevur kanska túsundir av málum at taka støðu til árliga, og av hesum er hópin av málum, sum liggja óavgreidd. Hvussu kunnu vit vænta nakra holla viðgerð, tað landsstýrið so afturat hesum skal stýra stóran part av fiskivinnuni.

Vit hava heldur ikki grund til at halda, at t.d. verandi landsstýrið er nakað serliga kvalifiserað til at taka avgerðir í hesum málum. Og bert sum eitt dømi kunnu vit nevna, at í 1985, tá studningsnevndin var til viðgerðar, tá atkvødd meginparturin av verandi samgongu av ókunneleika um avleiðingar-

nar fyrri einum uppskoti, sum grundað á falskar tal**** vildi minka táverandi manningarstudning við einum 80%.

Úrslitið av hesum verður ein sentralstýring og planbúskapur, sum júst í hesum døgum hevur spælt fallitt í stórum parti av heiminum. Og beint verður fyrri tí marknaðarbúskapi, sum serliga í ár hevur tikið seg upp innan feskfiskavinnuna, har virkini í ein mun sum aldri áður kappast um fiskin við at yvirbjóða og at geva eyka pris fyrri serliga góða góðsku. Henda gongd er grundað á verandi lögávu, sum má sigast at rokka hesum okinum.

Vit hava annars serligar viðmerkingar til fylgjandi uppskot:

Løgtingslóg um minstapris á ráfiski

Hetta uppskot visir meira enn nakað annað, hvussu lættisopakent landsstýrið hevur viðgjørt vandamálini hjá fiskivinnuni. Hetta uppskot er stórt sæð bert ein avskrivning av teirri skipan prísáseting viðvíkjandi, sum varð samtykt í 1975. Og tað er júst henda skipan, sum er hovuðsatvoldin til teir trupulleikar, sum eru í feskfiskavinnuni við tí stóra studningstørvi, sum hevur verið avleiðingin av hesum.

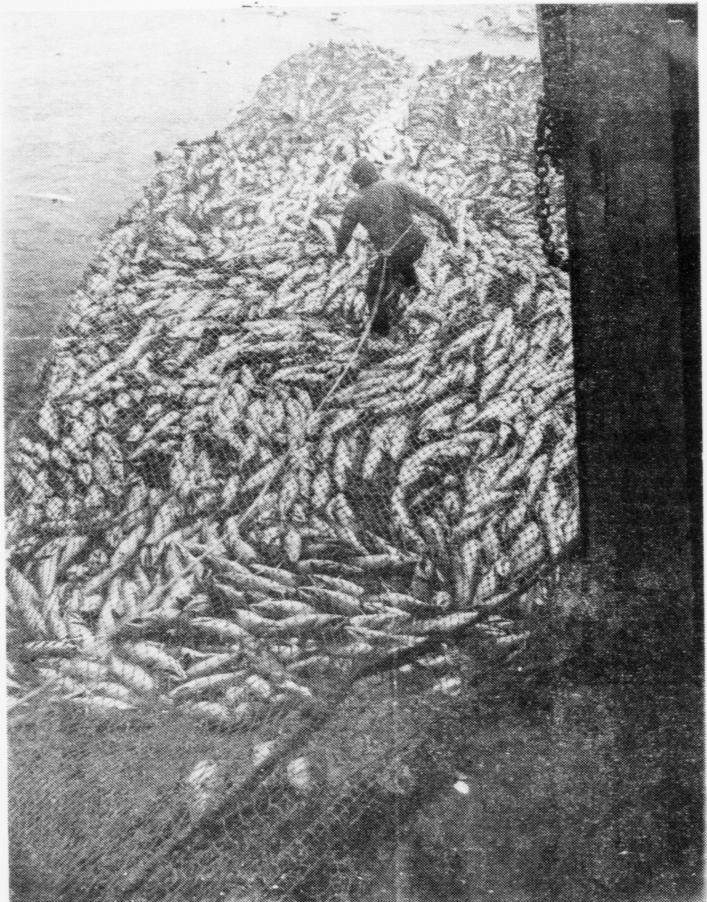
Henda skipan merkir nevniliga, at virkini fáa sínar útreiðslur innroknaðar í ráfiskaprisin uttan mun til hvussu marknaðarprisin sær út.

Tiskil verður áhugin tikin frá virkjnum fyrri hvat ið fæst fyrri lidnu vørna, eins og áhugin verður minst møgulegur at tálma útreiðslurnar, tí allar hækkingar verða av sær sjálvum innroknaðar, og merka, at so mikið minni verður gildið fyrri fiskin.

Vit hava í okkara ársfrageiðing fyrri 1989 vist á, hvussu henda skipan hevur virkað. Fyrri tíðarskeiðið 1979-1989 hevur avleiðingin m.a. vera henda fyrri upsa, sum er framleiðdur til mest vanligu framleiðsluna, nevniliga blokk til Týsklands:

a. Hóast marknaðarprisin er, pr. kg. ráfisk hækkaði við kr. 2,49, hækkað ráfiskaprisurin bert við 1 øy/kg.

b. Meðan virkini í 1979 kundu gjalda 49% av marknaðarvirkjnum sum pris, var hesin partur í 1989 komin niður á 30%.

Tað mundi vera ásanandi hesar trupulleikar, at samgongan í 1988 samtykti at broyta hesa ónýtligu skipan, soleiðis at virkini í staðin fyrri at fáa tillutad deking fyrri øllum útreiðslum, í staðin skuldu fáa ein part av framleiðsluvirðinum. Mett varð, at ein slík skipan fór at gera virkini meira áhugað fyrri at fáa meira búturur, tí nú fóru virkini at fáa part av allari virðisøking.

Henda skipan hevur virkað síðan ársskiftið 1989/90, og heilt í trað við hana er rættulig gongd komin á marknaðarbúskapin á hesum øki. Lutvist er talan um rættuliga kapping um ráfiskin, og soluvirksemið hevur aldri verið so fjøltáttad sum beint nú.

Men tað tykist sum at hetta landsstýrið hevur størri áhuga fyrri at beina allar verandi skipanir av vegnum enn fyrri at nakað skal henda rætta vegin hjá vinnuni.

Og tað má sigast at vera rættuliga avdúkandi fyrri máttloysið hjá samgonguni, at einasta alternativ henda samgongan kann koma við er ein avskrivning av óbrúklugu skipanini frá 1975.

Ráfiskabýti millum fiskavirkini

Tann einasta "nýhugsan" í uppskotinum um prísáseting er, at fyrst verður sagt, sum í gomlu lógini, at roknað skal við soluprisi við frádrátti av øllum útreiðslum. Og so verður lagt afturat: "Hesin minstiprisur eigur at verða undir marknaðarprisleiguni."

Tað hevur verið frammi fyrr frá samgongumonnum,

at ein lágur prisur fer at skapa kapping millum virkini um at geva meirpris.

Hetta kundi kanska verið so, um einki ráfiskabýti var. Men tað er vanligu viðurkent, at við ráfiskabýtinum verður als eingin kapping. Tá i na virkini bert at hava áhuga fyrri at fáa fiskin so biliga sum gjørligt, og tí er nýggja prísásetingin um møgulegt verri fyrri fiskimenn enn tann gamla frá 1975.

Flestu samgongumenn hava eisini ásanad, at her varð eingin kapping gjørlig, og hetta førði til kreppu í ein samgonguflokk. Aftaná hesa kreppu fingi vit at vita, at ein hevði hesin samgonguflokkur "uppfunnid" eitt kappingarlement at seta í uppskotið um ráfiskabýti. Men í verandi uppskoti finst eingin slíkur kappingarmøguleiki. Tann nýhugsan, sum er komin í uppskotið, kann í besta falli roknað sum "kosmetikkur" uttan týðning. Hvat nyttar at "revsa" eitt virki, sum fær ov litið av fiski, kanska tí tað ikki gevur nóg góðan pris, tá hini virkini eisini verða revsað, sum taka móti ov nógvum fiski.

Løgtingslóg um prísiskoyti til ráfisk

Vit vilja mótmæla, at landsstýrið ætlar at utihýsa okkum frá viðgerð av áhugamálum fiskimanna, sum ætlanin er við hesum uppskoti, og hava givið grundgeving fyrri hesum.

Men vit vilja eisini mótmæla ta vanvirðing av rættindum fiskimanna, sum kemur til sjóndar í hesum uppskoti. Sum kunnugt hava vit

Uppskotini hjá landsstýrinum loysa ongan trupulleika hjá fiskivinnuni

í lótni eina lóg um ráfiskagrunn, og samb. hesi lóg eru ráfiskaprisir lýstir at galda fram til 30. september.

Men nú ætlar landsstýrið at koma við eini heilt aðrari skipan, sum skal koma í gildi 1. september, og t.v.s. at lógliga lýstir avreiðingarpriis verða settir úr gildi. Hetta er nú ikki stórt annað enn vit kunnu vanta okkum. Men vit vilja siga frá, at fyrri teir fiskimenn, sum frá 1. september til 30. september fáa lægri pris enn teir sum nú eru lýstir, fara vit at saksøkja landsstýrið fyrri brot á avtalulógina, og fara vit í sakarmáli at krevja tann prismun, sum tá kemur til sjóndar.

Løgtingslóg um eyka rakstrar- og manningarstudning

Hetta sigst at vera ein skiftislog, sum fer aftur úr gildi komandi 1. januar. Samb. hesum uppskoti skulu verandi rakstrar- og manningarstudningur leggjast um til prísiskoyti, og síðan skulu felegini samráðast um at "broyta lutfallið millum partin hjá manningini og reiðarum", sum tikið verður til í viðmerkingunum.

Júst hetta uppskotið lýsir hesar eginleikar hjá hesi samgongu:

1. Hon er so skammleys, at hon loyvir s er at koma á ting

